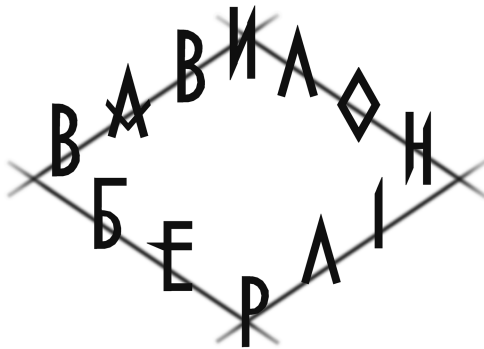

БЕСТ

**ФОЛЬКЕР
КУЧЕР**

НІМА СМЕРТЬ

Харків
«ФОЛІО»
2021

П'ЯТНИЦЯ

28 лютого 1930 року

Промінь світла танцює в темряві ще неспокійніше, ніж зазвичай — так йому здається. Аж ось мерехтіння вщухає й виникає образ.

Світло окреслює на білому полотні тендітні обриси обличчя. Її обличчя.

Її очі розплющуються.

І дивляться на нього.

Навічно вирізьблена зі світла, на всі часи збережена від забуття. Будь-якої миті і так часто, як забажає, він може спроектувати її в цю темну кімнату, у це темне життя.

У своє життя, у жалюгідній темряві якого є тільки один промінчик світла: неспокійний потік від кінопроектора на полотні екрану.

Він бачить, як вона широко розплющує очі. Він бачить, і він знає. Він точно знає, що вона відчуває. Щось таке їй чуже і таке йому знайоме. Він почувається надзвичайно близьким до неї. Майже як в ту мить, яка увічнилась на целулоїдній плівці.

Вона *дивиться* на нього і розуміє, чи вважає, що зрозуміла.

Вона хапається руками за горло, наче боячись захлинутися.

Вона не відчуває сильного болю, просто помічає, що щось не так.

Їй чогось бракує.

Голосу.

Зараз вона збагне, що його більше немає.

Того нестерпного їй неналежного фальшивого голосу. Він звільнив її від того голосу, що раптом був поймав її, як чужа зловісна сила.

Вона намагається щось сказати.

В її очах більше здивування, ніж жаху, вона нічого не розуміє.

Вона не розуміє, що він її кохає, що він так вчинив тільки з любові до неї, до її справжньої янгольської природи.

Зрештою, річ не в її розумінні.

Вона розтуляє уста — все, як раніше. Нарешті він знову чує. Він знову чує її голос! Її справжній голос, вічний, який ніхто не може забрати, який стоїть поза часом і не має нічого спільного з брудом і вульгарністю сьогодення.

Її голос, який зачарував, коли він почув його вперше. Її голос, що промовляв до нього — тільки до нього самого, попри масу тих усіх, що сиділи поруч і довкола.

Нестерпно, як вона дивиться на нього. Вона зазирнула через край, вона побачила все, і ось зараз вона вже втратить рівновагу.

Мить, коли вона опускається додолу.

Її погляд, що вмить зробився таким незнайомим.

Передчуття смерті в її очах.

Усвідомлення смерті.

Упевненість — вона зараз помре.

Безповоротність.

Смерть.

У її очах.

І це прийшло.

2

Чоловік у смокінгу спокійно всміхнувся жінці у зеленій шовковій сукні. Одну руку він встромив у кишеню, у другій тримав келишок з коньяком. Він ледве встиг кліпнути очима, як вона зупинилася у лічених сантиметрах перед ним.

Зелений шовк тремтів від її збудженого дихання.

— Я правильно почула? — прошипіла жінка.

Він відсьорбнув з келишка.

— Дивлячись на ці чарівні вушка, я ледве можу уявити, що вони недочувають!

Його сміх так само, як широка посмішка, показував, що чоловік відверто кпинить із неї.

— Ви справді вважаєте, що можете так мене третирувати?!

Її гнів явно тішив його: що більше вона розпалювалася, то нахабнішою робилась його посмішка. Він зробив паузу, ніби серйозно обмірковуючи відповідь.

— Насправді, так, — поважно кивнув він. — Якщо не помиляюся, саме так ви дозволяєте ставитися до вас пану фон Кесслеру?

— Не думаю, що це має обходити вас, мій любий графе Торвальде!

Він ехидно спостерігав, як вона зупинилась, уперши руки в боки. За вікном сягнула блискавка.

— Це не відповідь, — зауважив він, дивлячись у келишок.

— А це вам буде за відповідь?

Вона змахнула рукою, навіть перш ніж закінчити. Він заплющив очі в очікуванні дзвінкого ляпаса. Але ляпас не пролунав. Гучний вигук, долинувши, здавалося, з потойбіччя, враз змусив їх заціпеніти.

— Знято!

На частку секунди обоє закам'яніли на місці, непорушні, як постаті на світліні. Потім вона опустила руку, він розплющив очі, і обоє одночасно повернули голови і подивилися в один бік, у темряву — туди, де паркет, на якому вони стояли, переходив у брудну цементну долівку. Долаючи межу світла і темряви, її погляд розрізняв постать чоловіка у складаному кріслі, який зупинив усе одним владним словом. Тепер, підвівшись, він повісив навушники на бильце крісла і ступив у світло — жилавий чолов'яга: вузол краватки ослаблений, рукава сорочки закасані. Попри те, яким громом щойно розляглася команда, його голос зараз лунав оксамитово м'яко.

— Бетті, янголе мій, ти вимовила останні слова не в той бік, — звернувся він до неї, — повз мікрофон.

— Мікрофон, мікрофон! Джо, мені набридло це слухати! Це не має нічого спільного з кіно.

Вона скинула оком у бік звукорежисера, що морочився над апаратурою, і той збентежено почервонів.

— Кіно, — вела вона далі, — кіно це гра світла і тіней... Навряд чи я маю це пояснювати великому Йозефові Дреслеру!

Моє обличчя на целулоїді, Джо! Мій образ не промовляє через... мікрофони!

Вона вимовила останнє слово так, ніби йшлося що про нещодавно виявлений і особливо огидний вид комах.

Перш ніж відповісти, Дреслер глибоко зітхнув.

— Я знаю, Бетті, що раніше ти не потребувала голосу, — сказав він, — але це в минулому. Цим фільмом починається твоє майбутнє! І майбутнє має голос!

— Казна-що! Маса людей, які ще не втратили здоровий глузд, і далі знімають пристойне кіно без жодних мікрофонів. По-твоєму, що, великий Чаплін не тямить у своїй справі? Хто може заперечити, що звукові фільми — це данина моді, за якою всі намагаються встигнути, і про яку забудуть, щойно з'явиться щось новіше?

Дреслер вирячився на неї так, ніби це казала не вона, а хтось інший.

— Я можу, — ствердив він. — Будь-хто з нас. Ти, зокрема. Звукове кіно створене для тебе так само, як ти створена для звукового кіно. Звукові фільми зроблять тебе славетною. Все, що тобі треба — це пам'ятати, що маєш промовляти в правильному напрямі.

— «Пам'ятати»? Коли я граю роль, я маю жити нею!

— Згода. То живи своєю роллю. Але говори в напрямку Віктора, і не змахуй рукою, доки не закінчиш репліку.

Бетті кивнула.

— І не бий із такою силою, як на репетиціях. Тобі треба тільки торкнутися його. Передбачається, що буде чути не ляпас, а тільки грім.

Усі розреготалися, включаючи Бетті. Напруження враз минуло, і атмосфера знову зробилася дружньою. Так умів тільки Джо Дреслер. І Бетті любила його за це.

— Всі по місцях. Знімаємо сцену від початку!

Режисер повернувся до свого крісла і знову надів навушники. Бетті стала в дверях, а Віктор залишився біля каміна і відтворив потрібний вираз обличчя і поставу. За лаштунками тривали гамірні приготування, але Бетті зосередилась на ролі. Вона працівниця готелю, і зараз намагається дати раду наслідкам того, що, була, зображала на дочку мільйонера заради свого шефа. Вона обурюється інсинуаціями, які висуває цей шахрай. Шахрай,

якого вона таки має поцілувати в кінці сцени і який, зрештою, виявляється геть не таким зарозумілим хитруном, а втіленням скромності.

Звук і камера знову ожили, у студії запала тиша, як у церкві перед благословенням.

Клацання хлопавки розітнуло тишу.

— «Буря кохання», сцена п'ятдесят три, дубль два!

— I-i-i... Мотор! — скомандував Дреслер.

Віктор вимовив свою репліку, і Бетті занурилася в кіноакторський екстаз. Вона, як завжди, точно знала, де камера, але діяла так, ніби не усвідомлювала, що скляне око фіксує кожен її рух.

Вона рушила до каміна і знов напосілася на Віктора. У того над головою висів масивний мікрофон, який вона ігнорувала так само, як ігнорувала камеру. Вона просто мала промовляти до Віктора, і це справді було так просто, як запевняв Джо. Вона знала: грає блискуче. Якщо тільки Віктор не переплутає свої репліки (ймовірність чого завжди лишалася високою), сцена в них у жмені. Бетті зауважила, що блискавка за вікном спалахнула в потрібну мить. Сцена досконало розгорталася за її власним ритмом; відраховуючи подумки, Бетті вчасно вимовила останні слова сцени:

— А це вам буде за відповідь?

Зараз!...

Дати йому ляпаса.

Вона відчула, як її долоня обпекла його щоку. Таки заміцно приклалася! Що ж, Віктор виживе. Це тільки додасть їхній сцені більшого реалізму.

Аж тепер вона зрозуміла: щось не так.

Не було грому.

Натомість високий, металевий звук, легенький дзвін. Напевне, якась невелика металева деталька впала позаду неї на підлогу.

Вона заплющила очі. Ні, тільки не це!

Не якась дурна технічна зачіпка! Не тоді, коли вона так добре зіграла!

— Холера, — вилаявся Дреслер. — Знято!

Хоча очі її були заплющені, вона помітила зміну освітлення. Потім наче велетенський молоток вдарив її по плечу, по руці, по шії з несамовитою силою, а коли Бетті знову розплющила очі, то

зрозуміла, що лежить на підлозі. Що сталося? Вона почула тріск і зрозуміла, що він іде з її тіла. Вона, мабуть, щось зламала. Біль охопив так раптово, так жорстоко, що на мить в очах потьмарилося. Над собою вона побачила полотнища і сталеві ферми студійного даху, і спотворене жахом обличчя Віктора, що, подивившись, зникло з поля зору.

Вона намагалася підвестись, але не могла — щось пекло її обличчя, вогнем палило волосся, весь лівий бік, пекло нестерпно. Вона нездатна була навіть повернути голову, щось притискало її до підлоги, наче окропом ошпарюючи тіло. Їй хотілося тікати від болю, але ноги не слухалися — вони більше не рухалися, жодна її частина більше не слухалася, наче армія заколотників, відмовляючись виконувати її команди. Вона відчувала запах смаленого волосся і присмаленої шкіри, чула, як хтось кричить. То мав бути її власний голос, однак здавалося, то волає хтось інший, не вона. Той, хто кричав, і корчився, і відмовлявся рухатись, уже був не її частиною, а окремою сутністю, яка тепер нічого не могла вдіяти — могла тільки кричати, кричати, кричати...

Знову над нею обличчя Віктора — не обличчя, а суцільна гримаса, з якої вирячилися на неї його широко розплющені очі. Рот у нього дивно перекирваний — не як у його екранних героїв, але таки рішуче. Тільки коли вона побачила воду, яка наближалась до неї безформною медузою, яка, здавалося, навечно повисла в повітрі, перш ніж опуститися на неї — тільки тоді, у цю нескінченну мить, вона зрозуміла, що він робить.

І усвідомила, що це останнє, що вона бачить.

Далі було тільки світло. Тільки сяйво, що цілковито огорнуло її. Вона сама була світлом: на часточку секунди вона стала частиною яскравого світіння, відчувши його так виразно, як ніколи досі. А наступної миті вона зрозуміла, що саме це світіння занурить її у морок, назавжди і безповоротно.

3

Ш. пручалася відчайдушно. «Баумгарт», однак, повалив її на спину і намагався стягнути з неї панталони. У відповідь на погрозу Ш. закричати, якщо він її не відпустить, «Баумгарт»

саркастично зауважив, що вона може кричати, скільки їй заманеться — ніхто не почує. У подальшій боротьбі Ш. заявила, що скоріше помре, ніж поступиться його волі, на що «Баумгарт» відказав: «Тоді ти помреш...».

— Щось іще пан бажає?

— Тоді ти помреш, — пробурмотів він.

— Перепрошую?

Рат відірвав погляд від журналу. Коло його столика стояв кельнер, тримаючи в руці тацю з брудним посудом.

— А... пuste, — сказав Рат. — Нічого такого.

— Подати панові щось іще?

— Наразі ні, дякую. Я на декого чекаю.

— Як пан бажає.

Кельнер забрав зі столу Рата порожню чашку з-під кави і рушив геть із виглядом ображеного пінгвіна. Рат подивився йому услід — як той балансує з тацею між рядами столиків. У кав'ярні потроху робилося дедалі людніше. Невдовзі він змушений буде обороняти вільний стілець за своїм столиком.

Вона запізнювалася. Зазвичай вона не запізнюється. Може, вона не зрозуміла, про що йдеться? Хоча, може, зрозуміла, і саме тому вирішила знехтувати побаченням?

Їй не слід було телефонувати йому в відділок. Вона цього не зрозуміла. Вона намагалася зробити йому приємність, у такий спосіб, як вона завжди намагається зробити йому приємність, про яку він ніколи не просить. Це була єдина причина, з якої вона хотіла піти з ним до «Резі»¹. Звісно, як вихідцю з порейня, йому має бути приємно, заявила вона, показуючи два квитки на костюмований бал.

«Фашінг»!

Саме тільки слово чого варте!

Саме так називають Карнавал у Берліні — «Фашінг». Рат здогадувався, що там на нього чекає: обов'язковий костюм, обов'яз-

¹ «Резі» — неформальна назва суперрозкішної танцювальної зали і кабаре (Residenz-Casino) неподалік від Александерплац, однією з принад якого була можливість флірту між столиками за через телефон і обмін частуваннями і подарунками через пневматичні трубки. Заклад було закрито на початку Другої світової і відновлено у 1950-і за новою адресою. (Тут і далі прим. перекл.).

кове вино, обов'язковий гарний настрій, обов'язкове «я-тебе-кохаю», обов'язкове «ми-навіки-разом-ніщо-не-розлучить-нас».

Цей недоречний телефонний дзвінок став жорстоким нагадуванням про те, якими насправді були їхні з Каті стосунки: випадкове знайомство на Сильвестра, яке надміру довго перетривало новорічні свята.

Він познайомився з нею за кілька хвилин до півночі — вони разом посмакували прийдешній рік, і обоє були вже добряче напідпитку, коли враз, цілком спонтанно, поцілувалися. Далі вони разом подалися до чаші з пуншем, де якийсь розумник розбив усі їхні сподівання щодо нового десятиліття. Він стверджував, що насправді воно почнеться з 1931 року, оскільки, математично висловлюючись, 1930 рік насправді є лише завершенням двадцятих.

Рат похитав головою і наповнив келихи, доки Каті слухала математика, зачарована його місіонерським завзяттям. Рат змушений був мало не силоміць тягнути її назад, у сад на даху, в темний закуток, де знову її поцілував. Навколо них усі сміялися і щось вигукували, а в нічному небі над Шарлоттенбургом свистіли і вибухали феєрверки. Він цілував її так завзято, що вона, зрештою, аж зойкнула з болю: губа в неї закривавилася, і Каті подивилася на нього так ошелешено, що він почав вибачатися. Та згодом вона засміялася і знову пригорнула його до себе.

Вона сприйняла це як вияв пристрасти, а насправді то була лють, невимовна агресія, що виривалася назовні власним шляхом, атакуючи невинну особу — так само згодом, коли вона привела його до своєї маленької кімнатки на мансарді, і він накинувся на неї так жадібно, ніби не був із жінкою впродовж ста років.

Вона назвала це «кохатися».

А його лють вона назвала пристрастю.

Так само вона помилялася щодо всього, що відбувалося згодом — щодо їхнього «кохання», як вона це називала, і на що він не знаходив належного визначення, що почалося феєрверками і побажаннями на майбутнє і від самісінького початку не мало жодного майбутнього. Він це відчув вже під час перших поцілунків, попри те, що алкоголь і гормони змивали геть будь-які застереження. Він це знав напевне новорічного ранку, коли вона принесла йому каву в ліжку і закохано всміхалася до нього.

Спершу його приємно схвилювали пахощі свіжої кави. Але потім він побачив її закохане обличчя.

Він випив каву і втомлено посміхнувся їй.

То була перша брехня. Перша з багатьох, яким судилося прийти слідом за нею. Іноді він брехав, не маючи наміру, не вбачаючи сенсу в брехні, а іноді навіть не усвідомлював, що бреше. Щодня брехня розросталася, щодня ставала нестерпнішою. Він давно вже мав би серйозно з нею поговорити.

І ось тепер, її голос у слухавці, її позірно весела балаканина про «Фашінг», про побачення, про танці й розваги, про карнавальні костюми й інші недоречності розкрили йому очі. Настав час покласти цьому край — але не по телефону.

І, звісно, не по робочому телефону. Рат зиркнув на детектива Грефа, який пильно переглядав якийсь досьє, а тоді навпростець запропонував Каті зустрітися в кафе «Уланд Ек». Задля розмови.

— Чого тебе тягне на Кудамм¹? Нам треба їхати до Шенеберга, — озвався Греф, не підносячи голови.

— У Шенеберг поїдеш ти.

Рат віддав детективові ключі від машини, а сам подався до «Уланд Ек». Каті працювала неподалік.

Попри те, вона досі не показалася.

Рат знову розгорнув часопис «Місячник Криміналіста», який читав до того, як підійшов кельнер. Радник кримінальної поліції Геннат, його начальник в Інспекції А на Алексі², доповідав про вражаюче розслідування серії нерозв'язаних справ про жахливі вбивства в Дюссельдорфі — він із кількома обраними берлінськими колегами надавали послідовну допомогу місцевій кримінальній поліції. Рат відмовився від нагоди поїхати з ними, попри те, що його відмова розчарувала Будду і, ймовірно, загальмує подальшу кар'єру: стати обранцем радника Генната було честю, якої не можна так просто зректися. Проте батько радив Ратові не повертатися до Рейнської області, хоч би навіть ішлося про Дюссельдорф, а не Кельн. Надто небезпечно, твердив начальник поліції Енгельберт Рат: Леклерк і його газети можуть рознюхати,

¹ Розмовна назва бульвару Курфюрстендамм у Берліні.

² Тобто на (площі) Александерплац.

що Герен Рат досі працює в поліції, і всі зусилля, докладені рік тому, підуть намарно.

Прикро! Дюссельдорфська справа роками залишається найбільш вражаючою в усій Пруссії: дев'ять докраних убивств, пов'язаних з цілою низкою замахів на вбивства, що коїлися впродовж кількох місяців. Дюссельдорфська поліція, припустивши, що їх вчиняє той самий злочинець, спричинила некеровану істеріку в цілому місті. Геннат, не схильний приймати поспішні висновки колег, виокремив особливі риси в кожній справі з серії дюссельдорфських убивств і замахів.

Така ситуація досконало вдовольняла «Місячник Криміналіста»: у кожному черговому випуску Геннат повідомляв про стан розслідування, яке, попри гучно розрекламовану допомогу його берлінської команди, геть не посувалося. Не маючи конкретних результатів, він ретельно змальовував історії потерпілих — дев'ятьох загиблих, а також чотирьох осіб із серйозними травмами і п'ятьох з легкими: усі жертви в Дюссельдорфі, впродовж останніх кількох місяців. Двадцятишестилітня покоївка Ш., долю якої Геннат так яскраво змалював, вижила — вона відбулася тяжкими травмами, завдяки тому, що злочинцеві перешкодили.

Рат уважно вивчав кожен з описуваних епізодів, полишений на господарстві на Алексі і змушений вести дріб'язкові справи, які йому нишком підсовував старший комісар Бьом. З усіх людей саме бульдогу Бьому, на час своєї відсутності, довірив Геннат керівництво Інспекції А на Алексі. Для Герена Рата це означало виконання виснажливих нудних доручень або, у кращому разі, розслідування справ, до яких ніхто більше не бажав братися. Як справа Ізольди Геер, яка два дні тому ввімкнула свою газову плиту в Шенеберзі, не запаливши вогонь: суїциди, розслідування яких завжди вимагає купи клопоту, але ніколи не додає слави й шани слідчому. Наразі таких випадків не бракувало — цієї зими спостерігався справжній бум самогубств. Здебільшого давали собі раду місцеві відділки, але, раз у раз, деякі з цих справ мандрували до Управління поліції на Алексі, а потрапивши туди, гарантовано приземлялися на столі Герена Рата.

Він погортав часопис, шукаючи місця, на якому був перервав читання. Ось.

Після цього, Ш. раптово відчула, як лезо ножа ковзає по горлу і стала голосно гукати по допомогу. Їй здалося, що на її крики хтось негайно відгукнувся. «Баумгарт» завдав їй кілька ударів ножем навмання, серйозно поранивши в спину. Як уже згадувалося, у цей момент кінчик ножа зламався і застряг у хребті ...

— Комісара Рата до телефону!

Хлопчик ішов між рядами столів, високо підносячи картонну табличку, на якій великими літерами виведено було «До телефону».

— Комісара Рата до телефону!

Рату знадобилося кілька секунд, щоб збагнути, кого мав на увазі хлопчик і піднести руку. Достоту як школяр на уроці. Кілька клієнтів обернулися в бік Рата, коли хлопчик підійшов до його столу.

— Якщо ваша ласка, прошу за мною...

Рат поклав журнал на стіл, першою сторінкою обкладинки додолу, щоб зберегти своє місце. Напевне, Каті вирішила скасувати побачення по телефону, думав він, ідучи за картонним вказівником до телефонної будки. Що ж, коли вона обирає такий стиль... Вони змушені будуть з'ясувати все по телефону.

— Друга кабіна, — сказав хлопчик.

Рат ураз опинився перед двома громадськими телефонами за заксленими дверима темного дерева. Над правою кабіною світила лампа. Хлопчик показав на блискучу латунну табличку з цифрою «2» поруч із лампою.

— Вам треба просто підняти слухавку, — сказав він. — Ваш абонент уже чекає.

Рат зачинив за собою двері. Гамір із зали кафе зараз було ледь чути. Він підняв слухавку, глибоко вдихнув і назвався.

— Рате? Це ви? Ну, нарешті!

— Пане старший комісарє? — перепитав Рат.

Суто риторично. Лише одна людина мала звичку так несамовито волати в телефон.

Старший комісар Вільгельм Бьом.

Бульдог мав неабиякий хист підловлювати підлеглих на порушенні дисципліни.

— Що ви там робите, чоловіче? Вам слід докладніше інформувати своїх колег щодо ваших планів. Фройляйн Фосс навіть не змогла мені сказати, чого вас занесло в західний район!

— Ізольда Геер, — промимрив Рат. — Її самогубство підтверджено. Звіт практично готовий. Завтра лежатиме на вашому столі.

— Ви зробилися богемним літератором? Чи є інше пояснення, чому ви складаєте свої звіти в кафе?

— Свідок працює тут, неподалік, тож запропонував нам зустрітись у...

— Гаразд, байдуже. Облиште все це лайно — хай лежить, де лежить. Натомість, беріть свого помічника...

— Ви маєте на увазі детектива...

— ...і притьмом на Марієнфельде. Кіноательє «Терра». Нещасний випадок зі смертельним наслідком. Наші колеги з двісті другого попросили допомоги. Здається, справа складніша, ніж вони собі уявляли.

«Або колеги з двісті другого не такі прості — не хочуть, щоб робочий день затягнувся», — подумав Рат.

— Нещасний випадок, — повторив він за Бульдогом вголос. — Це інтригує. Як, кажете, називається ательє?

— «Терра». Кіноательє. Хтось там зірвався з риштовань, чи на кшталт того. Я надіслав машину, колеги знають куди їхати.

— Не знаю, навіть, чим я зможу вам віддячити.

Бьом удав, що не помічає сарказму Рата.

— Так, стривайте, пане комісарє! — похопився Бульдог. — Ще одне.

Холера! Ніколи не слід дрочити начальство.

— Так?

— Завтра о п'ятій ховатимуть того... Веселя. Я хотів би, щоб ви простежили, як усе минатиме. Таємно, ясна річ.

Ясна річ! Щоб Бульдог та не знайшов способу зіпсувати йому вихідні! Безпрограшна комбінація — невдячне завдання, ідеально приурочене до суботнього пополудня з гарантовано малоцінним для подальшого розслідування значенням.

— Що саме я маю вистежувати, пане старший комісарє?

ЗМІСТ

П'ятниця. 28 лютого 1930 року	3
Субота. 1 березня 1930 року	59
Неділя. 2 березня 1930 року	105
Понеділок. 3 березня 1930 року	145
Вівторок. 4 березня 1930 року	183
Середа. 5 березня 1930 року	223
Четвер. 6 березня 1930 року	257
П'ятниця. 7 березня 1930 року	295
Субота. 8 березня 1930 року	323
Неділя. 9 березня 1930 року	357
Понеділок. 10 березня 1930 року	385
Вівторок. 11 березня 1930 року	423
Середа. 12 березня 1930 року	453
Четвер. 13 березня 1930 року	503
П'ятниця. 14 березня 1930 року	519